



Briefing document

No: 001

DC Index: 2008/08/001/nk (Public)

Briefing document 60 Jaar Palestijnse Vluchtelingen

Augustus 2008

Wie zijn de Palestijnse vluchtelingen

- Palestijnse vluchtelingen vormen een deel van de oorspronkelijke bevolking van historisch Palestina, het gebied dat nu het huidige Israël en de door Israël bezette Palestijnse gebieden (de Gazastrook en de Westelijke Jordaanoever) omvat. Het merendeel van hen is rond de Israëlisch-Arabische oorlogen van 1948 en 1967 gevlucht of verdreven door Israëlische gevechtsgroepen.
- De vluchtelingen kunnen worden onderverdeeld in 3 groepen:
 - ▶ Palestijnen die voor en tijdens de oorlog van 1948 terecht zijn gekomen buiten het gebied waarin de staat Israël werd uitgeroepen. Dit waren in totaal ongeveer **750.000** mensen.
 - ▶ Palestijnen die rond de oorlog van 1948 zijn gevlucht naar plaatsen binnen het gebied dat nu Israël is, maar wie het niet toegestaan is om terug te keren naar hun huis en eigendommen. Deze groep, die de 'binnenlandse ontheemden' worden genoemd, bevatte ongeveer **30.000 tot 40.000** mensen. Dit was circa 25% van het totale aantal Palestijnen dat overbleef in het gebied.
 - ▶ Palestijnen die in 1967 gevlucht zijn. Hierbij ging het om ongeveer **350.000** mensen, circa 25% van de toenmalige bevolking in de Gazastrook en op de Westelijke Jordaanoever (inclusief Oost-Jeruzalem).

Huidige situatie vluchtelingen

Door het uitblijven van een permanente oplossing van de vluchtelingenkwestie is een groot deel van het Palestijnse volk nog steeds vluchteling. Op dit moment zijn er in totaal circa 7 miljoen Palestijnse vluchtelingen: 4,5 miljoen van hen zijn officieel geregistreerd als vluchteling bij de United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA). De overige 2,5 miljoen vluchtelingen staan niet geregistreerd als vluchteling. Van de 7 miljoen vluchtelingen bestaat ongeveer 1 miljoen uit Palestijnen die in 1967 zijn gevlucht, inclusief hun nakomelingen. Twintig procent van de Palestijnse vluchtelingen woont in vluchtelingenkampen. Er zijn in totaal 59 officiële UNRWA-vluchtelingenkampen verspreid over de bezette Palestijnse gebieden, Jordanië, Libanon en Syrië. Daarnaast zijn er zeker 17 onofficiële vluchtelingenkampen waarin ongeveer 200.000 vluchtelingen wonen.

De vluchtelingenkampen zijn vaak overbevolkt. De armoede en werkloosheid zijn aanzienlijk hoger dan buiten de kampen. De infrastructuur van wegen en riolering is onderontwikkeld en er zijn vaak te weinig scholen.

Er zijn verschillende redenen waarom de vluchtelingenkampen na 60 jaar nog steeds bestaan:

- Onvoldoende financiële middelen.
- Schaarste aan huizen en grond buiten het vluchtelingenkamp.
- Juridische, politieke en sociale obstakels die vluchtelingen belemmeren buiten het kamp te gaan wonen.
- Familie en dorpachtige structuren in het kamp, die praktische en morele steun bieden.
- Het kamp als symbool voor het tijdelijke karakter van de ballingschap, de wens van terugkeer.

In Jordanië is ongeveer 60 procent van de bevolking van Palestijnse afkomst. Circa de helft van de Palestijnen in Jordanië, 1,8 miljoen in totaal, heeft de status van vluchteling. Ongeveer 350.000 van hen leeft in vluchtelingenkampen. Jordanië heeft de Palestijnen volwaardig burgerschap en het Jordaanse paspoort gegeven.

In Syrië wonen ongeveer 430.000 Palestijnse vluchtelingen, waarvan circa 260.000 in vluchtelingenkampen. Meer dan de helft is in onofficiële kampen gevestigd. In Syrië hebben zij geen politieke rechten en geen paspoort, zoals in Jordanië. Zij bezitten wel sociale en economische rechten en hebben volledige toegang tot de arbeidsmarkt.

In Libanon wonen circa 400.000 Palestijnse vluchtelingen - 10% van de bevolking. Ongeveer 225.000 van hen wonen in vluchtelingenkampen. Zij hebben vrijwel geen rechten en lijden onder systematische discriminatie. Hun bewegingsvrijheid is ernstig ingeperkt doordat zij geen paspoort bezitten. Tot 2005 waren zij door de Libanese staat uitgesloten van 70 beroepen, anno 2008 zijn dit er nog 20. Het is de vluchtelingen niet toegestaan om land te bezitten; ze hebben geen recht op onderwijs of gezondheidszorg en zijn daardoor volledig aangewezen op de diensten van UNRWA. De vluchtelingenkampen mogen niet uitbreiden: het grondgebied is hetzelfde als in 1948, terwijl de bevolking verviervoudigd is. Door de fragiele veiligheidssituatie in het gebied komen vluchtelingen regelmatig in aanraking met geweld en strenge controles bij het betreden en het verlaten van de vluchtelingenkampen.

Geschiedenis

► 1947

In 1922, aan het begin van het Britse mandaat telde Palestina ongeveer 752.000 inwoners: 11% van hen was Joods en de rest was Palestijns. In 1946 was de bevolking gegroeid tot 1,8 miljoen: 1,2 miljoen (67%) was Palestijns tegenover circa 600.000 Joden (33%). De Joodse bevolking bezat 7% van het mandaatgebied. In het VN-verdelingsplan van november 1947 werd bijna 55% van het land voor een Joodse staat gereserveerd, ruim 40% was bedoeld voor een Palestijnse staat en de overige 5% voor een internationaal bestuur van Jeruzalem en Bethlehem. De Zionisten verleenden formeel goedkeuring aan dit plan, de Arabieren in het algemeen en de Palestijnen in het bijzonder verwierpen het. Hierna braken op grote schaal onlusten uit tussen Joodse en Palestijnse groeperingen. In deze periode (november 1947 tot begin 1948) kwamen ook de eerste stromen Palestijnse vluchtelingen op gang.

► 1948 - 1949

Op 15 mei 1948 wordt de staat Israël eenzijdig uitgeroepen. In de oorlog die uitbreekt tussen de nieuwe staat en de Arabische buurlanden verovert Israël 78% van het mandaatgebied. Voor, tijdens en na deze oorlog is ongeveer 85% van het totale aantal Palestijnen in het gebied waar Israël op werd gevestigd, verdreven of gevlucht. Israëliische historici zoals Benny Morris en Ilan Pappé noemen verdrijving door Joodse strijdkrachten en militaire aanvallen op Palestijnse dorpen als belangrijkste oorzaken van het ontstaan van de vluchtelingenstromen. Andere redenen zijn angst voor aanvallen, psychologische oorlogvoering en aanwakkering van angst door Joodse gevechtsgroepen. Daarnaast heeft een klein aantal hun huizen spontaan verlaten, al dan niet op Arabische bevelen, om terug te keren wanneer het weer veilig zou zijn. Het landbezit van de Palestijnen werd teruggebracht tot 7% van het totale Palestijnse landbezit vóór 1948.

Tussen de 350 en 550 Palestijnse dorpen werden ontvolkt en het merendeel daarvan is in de jaren erna vernietigd door Israëliische strijdkrachten. Op de plekken waar de dorpen stonden zijn in de loop der tijd recreatiegebieden, bossen, landbouwgrond en/of nieuwe dorpen aangelegd.

In december 1949 werd de United Nations Relief and Works Agency for Palestinian Refugees in the Near East (UNRWA) opgericht. Het doel van deze tijdelijke organisatie was humanitaire hulp te bieden aan Palestijnse vluchtelingen.

Het was oorspronkelijk de bedoeling dat alle hulpprogramma's in 1951 zouden worden beëindigd. Het mandaat wordt echter nog steeds elke 3 jaar verlengd. UNRWA is niet bevoegd tot het actief beschermen van de vluchtelingen of het vinden van een permanente oplossing. Deze aspecten zijn wel onderdeel van het mandaat van de algemene vluchtelingenorganisatie van de VN, UNHCR. Echter, de Palestijnse vluchtelingen zijn uitgesloten van het mandaat van UNHCR, omdat ze reeds onder het mandaat van UNRWA vallen.

► 1949-1966

In 1949 was ongeveer 8% van het door Israël gecontroleerde land eigendom van de Joodse bevolking. De overige 92% stond onder enige vorm van regeringscontrole. Juridisch gezien was deze grond nog steeds eigendom van Palestijnen; om daar verandering in te brengen werd in 1950 de 'Law for Absentee Property' aangenomen. Deze wet legaliseerde de onteigening van iedere eigenaar die tussen november 1947 en mei 1948 voor minstens één dag buiten het grondgebied van de staat Israël was, of die zich binnen dat grondgebied bevond in gebieden waar groepen stredden tegen de oprichting van de staat Israël. Deze persoon werd volgens de wet als 'afwezig' bestempeld. Met terugwerkende kracht zorgde deze wet

ervoor dat Palestijnen die in staat waren geweest terug te keren naar hun eigendom het alsnog verloren. Feitelijk waren deze mensen niet afwezig, volgens de nieuwe wet juridisch gezien wel. Hierdoor werden deze mensen 'binnenlandse ontheemden'.

Alle Palestijnen die waren achtergebleven in het grondgebied van Israël vielen onder een militair regime. In drie gebieden met veel Palestijnse inwoners, waaronder het noordelijke Galilea, werd door Israël de noodtoestand uitgeroepen. De namen van meer dan 500 ontvolkte Palestijnse dorpen werden van de kaart verwijderd. De vernietiging van ontvolkte dorpen liep door tot halverwege de jaren zestig. In 1952 werd de 'Citizenship and Entry into Israel Law' aangenomen. Deze wet ontnam de Palestijnse vluchtelingen het burgerschap van hun thuisland en het recht om hier te leven. Alleen mensen die van 1948 tot 1952 in de staat Israël hebben gewoond of er na 1948 zijn geboren zijn Israëlische burgers. Dit geldt niet voor Joden. Alle Joden in de wereld hebben automatisch recht op immigratie ('terugkeer') naar Israël en het staatsburgerschap, volgens de in 1950 afgevaardigde 'wet van terugkeer'.

► 1967

De Westelijke Jordaanoever (inclusief Oost-Jeruzalem) en de Gazastrook werden in de oorlog van juni 1967 door Israël onder militaire bezetting geplaatst. Veel van de Palestijnse inwoners van dit gebied sloegen op de vlucht of werden verdreven door het Israëlische leger. Een groot aantal van hen is na hun vlucht in 1948 terecht gekomen in deze gebieden en raakte voor de tweede keer in twintig jaar tijd ontheemd.

Het recht op terugkeer in VN resoluties

► **Resolutie 194** (11 december 1948). *"...De vluchtelingen die terug willen keren naar hun huizen en die in vrede willen leven moeten hier zo snel mogelijk toestemming voor krijgen. Diegenen die niet terug willen keren moeten compensatie betaald krijgen voor hun eigendommen. Ook moet compensatie worden betaald voor verlies van of schade aan eigendommen, die volgens het internationale recht (...) moet worden vergoed door de verantwoordelijke regering of autoriteiten."*

Het is belangrijk om op te merken dat de keuze voor terugkeer of compensatie bij de vluchteling zelf ligt. In veel resoluties die later zijn aangenomen wordt benadrukt dat de bepalingen van resolutie 194 nog steeds gelden.

► **Resolutie 237** (14 juni 1967). In deze resolutie spreekt de VN zich uit over de stroom Palestijnse vluchtelingen die in 1967 werd gecreëerd door de Israëlische bezetting van de Gazastrook en de Westelijke Jordaanoever (inclusief Oost-Jeruzalem). *"De Algemene Vergadering (...) herbevestigt het recht van de ontheemde inwoners om terug te keren naar hun huizen en kampen in de gebieden die sinds 1967 door Israël zijn bezet (...); roept Israël nogmaals op om onmiddellijk stappen te ondernemen voor de terugkeer van de ontheemde inwoners."*

Het recht op terugkeer in internationale verklaringen en verdragen

► Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

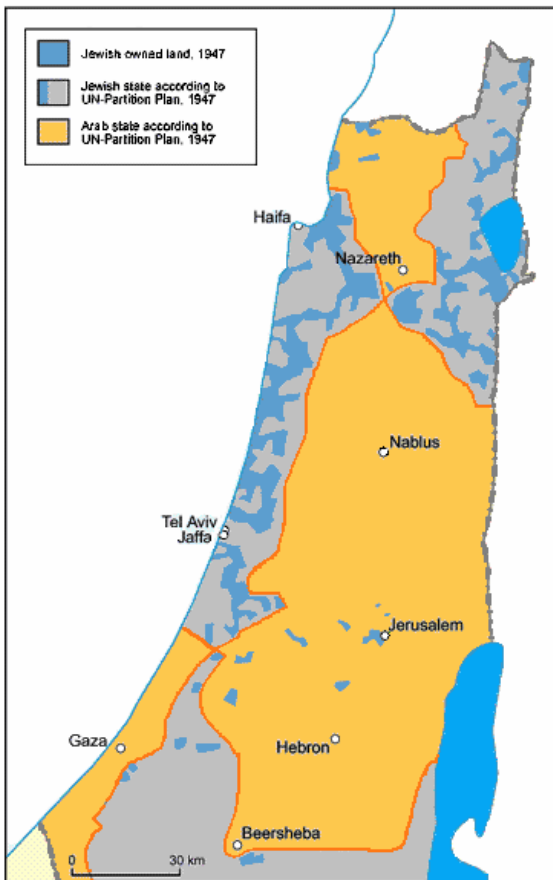
Artikel 13: *"Een ieder heeft het recht zich vrijelijk te verplaatsen en te vertoeven binnen de grenzen van elke Staat. Een ieder heeft het recht welk land ook, met inbegrip van het zijne, te verlaten en naar zijn land terug te keren."*

► Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke rechten

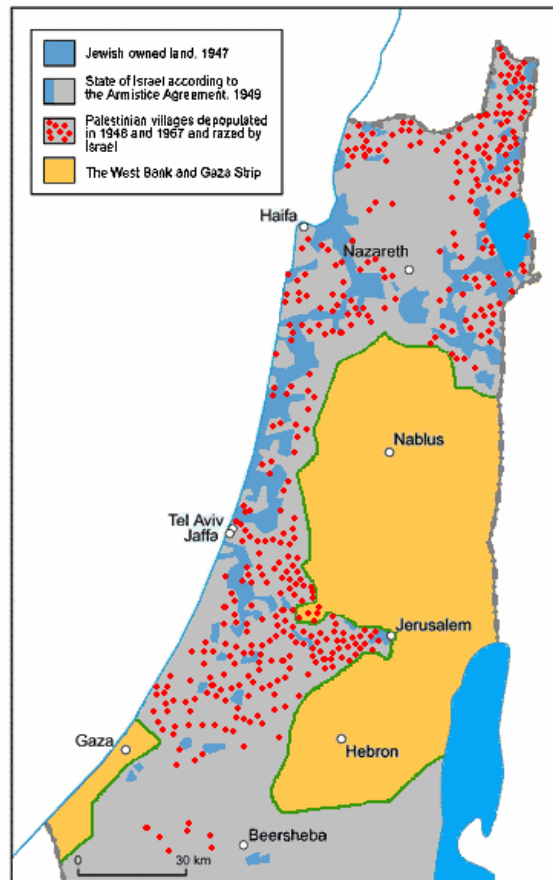
Artikel 12: *"Een ieder heeft het recht welk land dan ook, met inbegrip van het eigen land, te verlaten. (...) Aan niemand mag willekeurig het recht worden ontnomen naar zijn eigen land terug te keren."*

De zinsnede "zijn eigen land" is door de schrijvers verkozen boven de zinsnede "het land van zijn nationaliteit" of "zijn eigen staat", omdat het een breder begrip is. In haar interpretatie van deze zinsnede heeft de VN Mensenrechten Commissie verklaard dat het recht op terugkeer niet specifiek is voorbehouden aan ontheemden met een bepaalde nationaliteit. Het is toepasbaar op elk individu dat, op grond van zijn of haar binding met het land, niet als vreemdeling kan worden gezien. De Palestijnse vluchtelingen die nooit inwoners van de staat Israël zijn geweest, vallen door deze woordkeuze en toepassing ook onder het recht op terugkeer. Ook het humanitaire recht benadrukt het recht van ontheemden en vluchtelingen om terug te keren. Israël heeft een aantal belangrijke voorzieningen uit de Vierde Geneefse Conventie en de Haagse Conventies geratificeerd of toepasbaar verklaard, die wijzen op het recht op terugkeer. Hierin wordt geen onderscheid gemaakt tussen ontheemden die vrijwillig zijn vertrokken en hen die werden gedwongen. Beweringen dat het recht op terugkeer niet geldt voor Palestijnse vluchtelingen, omdat zij vrijwillig zijn vertrokken, zijn niet gebaseerd op het internationaal humanitair recht.

Landbezit en VN Verdelingsplan (1947)



Ontvolkte en/of verwoeste Palestijnse dorpen



© Jan de Jong

Bronnen:

- BADIL Report – *Survey of Palestinian Refugees and Internally Displaced Persons 2006-2007*. <http://www.badil.org/Publications/Books/Books.htm>
- Ingrid Jaradat Gassner – '60 Years of Dignity and Justice Denied: How the unresolved Palestinian refugee question stands for the failure of the international human rights and humanitarian regime. In: Al-Majdal Magazine (BADIL) No. 36-37 (Winter 2007-Spring 2008).
- BADIL & COHRE Report – *Ruling Palestine: A History of the Legally Sanctioned Jewish-Israeli Seizure Of Land and Housing in Palestine*. Mei 2005. <http://www.badil.org/Publications/Monographs/BADIL-COHRE-Israel%20Land%20Regime.pdf>
- Jan de Jong – Kaartmateriaal
- AmnestyReport, *Lebanon: Exiled and suffering: Palestinian refugees in Lebanon*. <http://www.amnesty.org/en/library/info/MDE18/010/2007>
- Justin Mc Carthy – *The Population of Palestine: Population History and Statistics of the Late Ottoman Period and the Mandate*. New York: Columbia - University Press, 1990.
- UNRWA – www.unrwa.org
- Benny Morris – *The Birth of the Palestinian Refugee Problem Revisited*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004.

Bezoek ook onze speciale webpagina: www.unitedcivilians.nl/vluchtelingen

DC Index: 08/001/nk – augustus 2008
United Civilians for Peace
www.unitedcivilians.nl